तद्युगानस्य लक्षणम्''। तत्र ग्रामादिषु स्वनामफलम्। ज्योतिषे "अवर्गेऽष्टाविषुः के च,षट् चे, वेदाः टवर्गके। एवं ते सप्त, मे वर्गे, ये द्वयं, शे च वह्नयः। इत्यमष्टसु वर्गेषु याः संख्याः कथिताः क्रमात्। नाम्नि वर्गात् स्वराश्चैव प्रत्येकं तां प्रकल्पयेत्। एकीकृत्याष्टभिर्भक्ते शेषसंख्याध्वजादयः। ध्वजोधूम्रश्च सिंहः श्वा वृषभोरासभोगजः। ध्वाङ्क्षश्च क्रमतो ज्ञेयः फलं तत्र बलक्रमात्। ध्वाङ्क्षश्वधूम्रवृषभागजः सिंहोध्वजः खरः। यथोत्तरबला एते ज्ञातव्याः खरपारगैः। प्रभौ योधे पुरे देशे मित्रनारीगृहेषु च। बलात् प्रायोभवेल्लाभो न लाभोबलवर्ज्जितात्। अ गरुड़ः क मार्जारश्च सिंहः ट शुनीसुतः। त भुजङ्गः प आखुः स्यात् य वर्गेभः, श मेषकः। नामादिवर्णतोज्ञेया अष्टौ वर्गाः क्रमादमी। यद्वर्गभक्ष्यो यः प्रोक्तस्तस्मात्तस्य भवेत् क्षयः। ग्रामवर्गस्य ये भक्ष्यास्त्यज्यास्तद्ग्रामवासिनः। एवं दुर्गे रणे त्यज्या न कर्त्तव्या गड़ाधिपाः। अवर्गाद्यष्टकं ज्ञेयं प्रागाद्यष्टदेशां क्रमात्। स्ववर्गात् पञ्चमे स्थाने खण्डिर्भङ्गश्च जायते''। व्यासः "धनिनः श्रोत्रियोराजा नदी वैद्यश्च पञ्चमः। पञ्च यत्र न विद्यन्ते तत्र न दिवसं वसेत्''। मत्स्यपुराणे "फालकृष्टे तथा देशे सर्वबीजानि रोपयेत्। त्रिपञ्चसप्तरात्रेण यत्र रोहन्ति तान्यपि। ज्येष्ठा मध्या कनिष्ठा भूर्वर्ज्जनीयेतरा मता''। अथ लाङ्गलचक्रं खरोदये "लाङ्गलं दण्डिकारूपं योक्त्रद्वयसमन्वितम्। दण्डिकादि'लखेद्भानि दिनेशाक्रान्तभादितः। दण्डिकाहलयूपानां द्विद्विस्थाने त्रिकं त्रिकम्। योक्त्रयोश्च त्रिकञ्चैव मध्ये पञ्चाप्रके द्वयम्। दण्डस्थे च गवां हानिर्यूपस्थे स्वामिनोभयम्। लक्ष्मीर्लाङ्गलयोक्त्रादौ चेत्तारम्भ'दनर्त्तके''।

अथ बीजोग्निचक्रम्। "सूर्य्यभादुरगः स्याद्यस्त्रिनाड्येकान्तरक्रमात्। मुखे त्रीणि गले त्रीणि भानि द्वादशहृदरे। पुच्छे चतुर्बहिः पञ्च दिनभाञ्च फलं वदेत्। वदने चोचकं विद्यात् गलकेऽङ्गारकस्तथा। उदरे धान्यवृद्धिः स्यात् पुच्छे धान्यक्षयो भवेत्। ईतिरोगभयं राज्ये चक्रे बीजोग्निसम्भवे''। सूर्य्यभात् सूर्य्यभुज्यमाननक्षत्रात् त्रिनाड्येकान्तरक्रमादिति यद्यश्विन्यां रविस्तदा तामारभ्य गणयेत्। त्रिनाडीषु अश्विनीभरणीकृत्तिका दत्त्वा रोहिणी बहिः कार्य्या मृगार्द्रापुनर्व्वसूनि त्रिनाडीषु दत्त्वा पुष्योबहिः कार्य्यः एवं क्रमेणान्या लेख्याः। चोचकं शस्यशून्यताम्। ईतयः। "अतिवृष्टिरनावृष्टिः शलभा मूषिकाः खगाः। प्रत्यासन्नाश्च राजानः षडेते ईतयः स्मृताः''बीजोग्निः सम्भवः कारणमस्येति व्युत्पत्तिमाश्रित्य बीजरोपविषयमिति पी०वा० स्थितम्।

"वृषचक्रं वृषाकारं सर्व्वावयवसंयुतम्। लिखित्वा विन्यसेद्भानि वृषनामर्क्षपूर्व्वकम्। मुखात्त्रिकर्णशीर्षेषु शृङ्गे स्कन्धे द्विकं द्विकम्। त्रीणि पृष्ठे द्वयं पुच्छेऽष्टौ पादे हृदरे त्रिकम्। हलप्रवाहबीजोग्निप्रारम्भादिदिनर्क्षकम्। यदङ्गेषु स्थितं तस्माद्वक्ष्ये सर्व्वं शुभाशुभम्। आस्ये हानिः सुखं नेत्रे कर्णे भिक्षाटनं तथा। शीर्षे धृतिस्तथा शृङ्गे सौख्ये स्कन्धे च मङ्गलम्। पृष्ठे कष्टं शुभं पुच्छे भ्रमः पादे सुखं हृदि। चन्द्रयोगादिदं प्रोक्तं वृषचक्रफलं बुधैः''।

दीपिकायाम् "पूर्व्वाग्नियाम्यफणिपित्रशिवान्यभेषु विक्लाष्टमीविगतचन्द्रतिथिं विहाय। द्वाङ्गलिगोसमुदये विकुजार्किवारे शस्तेन्दुयोगकरणेषु हलप्रवाहः। हलप्रवाहबीजपनस्य विधिः स्मृतः। चित्रायाञ्च शुभे केन्द्रे स्थिरस्वमनुजोदये''। भीमपराक्रमे 'वामे कृष्णं बलीवर्द्दं दक्षिणे लोहितं न्यसेत्। उत्तराभिमुखोभूत्वा कर्षकः कृषिमारभेत्। हले तु योजिते यत्र चेले ग्रामं करोति गौः। तत्र स्याद्द्विगुणं शस्यमवश्यं गर्गभाषितम्''। कृत्यचिन्तामणौ बलभद्रः"सुखदा प्रतिपच्चैव द्वितीया कार्य्यसाधिनी। आरोग्यदा तृतीया च चतुर्थी कीटकृत्सदा। पञ्चमी श्रीप्रदा नूनं षष्ठी च कलहप्रिया। सप्तमी स्थानदा भोग्या वृषं हन्ति तथाष्टमी। नवमी शस्यनाशाय दशमी भूमिदा सदा। एकादशी तथा कुर्य्याद्वपनं धान्यं मनोरथम्। द्वादशी प्राणसन्देहा सर्वसिद्धा त्रयोदशी। चतुर्द्दशी पतिं हन्ति पञ्च दशग्रहेव निष्फला। अमावास्याष्टमीं षष्ठीं रिक्तां च परिवर्जयेत्। भौरिभौमदिने चैव कृष्टारम्भे धनक्षयः। प्राजेशविष्णुतष्येषु पित्रकरोत्तरेषु च। अश्विनीवातपौष्णेषु मूलादितीन्दुभे तथा। वारे भानुजशुक्रे च जीवे शीतकरे तथा। लग्ने स्त्रीगोमीनयुग्मे च कृष्टारम्भं शुभं विदुः। ऐशान्यां पुष्पनैवेद्यैः क्षेत्रपालञ्च पूजयेत्। सालङ्कारोहलधरं स्रग्भिश्च पूजितं हलम्। दध्याज्यमधुभिः श्रेष्ठं फालाग्रञ्च प्रलेपितम्। कर्षं प्रावर्त्तयेत् प्राज्ञो नूतनेन